

LEGENS PINDARUM

Saepius legens Pindarum poëtam invenio multa quae dilucide dicunt tantas generationes tempore antiquo posteaque opera eius legisse etiam insuper plures notos ignotosque poëtas inspirationem ad opera aut carmina sua pulchre, apte aut inepte ex carminibus eius hausisse.

Exempli gratia, lectitans secundum carmen ex Epiniciis olympicis Theroni Agrigentino victori curru dedicatum, in singularem poëticamque Pindari evocationem illustrantem vitam futuram post mortem hominum incidi. Quae evocatio Pindari, tota abstracta, coniunctionem cum illis opinionibus ac fide Orphicorum Pythagoreorumque verissimilem habet, quia verba poëtica in hoc sensu dedicata Theroni, personalis opinio et persuasio revera ipsius poëtae Pindari sunt. Haec omnia etiam cum mysteriis Eleusiniis coniuncta, nam Pindarus putat inter hanc in terra vitam et illam post obitum quandam purgationem existere, donec anima iustorum mortuorum in Insulas beatorum veniat, nam in fragmento threni Hippocrati Atheniensi dedicato haec suo modo canit ¹:

ὄλβιος ὅστις ἰδὼν κελῖν' εἶσ' ὑπὸ χθόν'
οἶδε μὲν βίου τελετάν,
οἶδεν διόσδοτον ἀρχάν.

In carmine Theroni dedicato evocatio vitae futurae mortuorum epodo tertio (vv. 55 et seq.) incipit et fine partis quartae eiusdem carminis excipit, id est cum versu 80:

ἄσθηρ ἀρίζηλος, ἐτυμώτατον
ἄνδρῖ φέγγος· εἰ δέ νιν ἔχων τις οἶδεν τὸ μέλλον,
ὅτι θανόντων μὲν ἐν-
θάδ' ἀδτίκ' ἀπάλαμνοι φρένες
ποινάς ἔτεισαν—τὰ δ' ἐν τᾷδε Διὸς ἀρχᾷ
ἄλιτροῦ κατὰ γᾶς δικάζει τις ἐχθροῦ
λόγον φράσαις ἀνάκα·

1) Editionem carminum ac fragmentorum Pindari secuti sumus quam edidit Oskar Werner 1969—(Pindar—Siegesgesänge und Fragmente—griechisch und deutsch—Ernest Heimeran Verlag in Muenchen).

ἴσαις δὲ νύκτεσσιν αἰεὶ,
ἴσαις δ' ἀμέραις ἄλιον ἔχοντες, ἀπονέστερον
ἔσλοὶ δέκονται βίσιον, οὐ χθόνα τα-
ράσσοντες ἐν χειρὸς ἀκμῇ
οὐδὲ πόντιον ὕδωρ
κενεὰν παρὰ δίαιταν, ἀλλὰ παρὰ μὲν τιμίους
θεῶν οἴτινες ἔχαιρον εὐορκίαις
ἄδακρον νέμονται
αἰῶνα, τοὶ δ' ἀπροσόρατον ὀκχέανται πόνον.

ἄσοι δ' ἐτόλμασαν ἐστρίς
ἐκατέρωθι μείναντες ἀπὸ πάμπαν ἀδίκων ἔχειν
ψυχάν, ἔτειλαν Διὸς ὀδὸν παρὰ Κρό-
νου τύρσιν· ἔνθα μακάρων
νᾶσον ὠκεανίδες
ἀδραι περιπνέουσιν· ἄνθεμα δὲ χρυσοῦ φλέγει,
τὰ μὲν χειρσόθεν ἀπ' ἀγλαῶν δεινδρέων,
ἕδωρ δ' ἄλλα φέρβει,
δρομοῖσι τῶν χέρας ἀναπλέκονται καὶ στεφάνους

βουλαῖς ἐν ὀρθαῖσι Ῥαδαμάνθους,
ὄν πατὴρ ἔχει μέγας ἐτοιμόν αὐτῷ πάρεδρον,
πόσις ὁ πάντων Ῥέας
ὑπέρτατον ἐχοίσας θρόνον.

Πηλεὺς τε καὶ Κάδμος ἐν τοῖς ἀλέγονται·
Ἀχιλλέα τ' ἔνεικ, ἐπεὶ Ζητὸς ἦτορ
λιταῖς ἔπεισε, μάτηρ·

Auctoritatem horum versuum iungere possumus cum illis ex fragmento
threni (F r g. 107), ubi vita iustorum futura descripta :

τοῖσι λάμπει μὲν μένος ἀέλιου
τὰν ἐνθάδε νύκτα κάτω,
φοινικορόδοις (δ') ἐνὶ λειμώνεσσι προάστιον αὐτῶν
καὶ λιβάνων σκιαρᾶν (ἄλσεσιν)
καὶ χρυσοκάρποισιν βέβριθε (δεινδρέοις)·
καὶ τοὶ μὲν ἵπποις γυμναστοῖσι (τε γυίων)
τοὶ δὲ πεσσοῖς
τοὶ δὲ φορμίγγεσσι τέρονται, παρὰ δέ σφισιν
εὐανθῆς ἄπας τέθαλεν ὄλβος·
ὀδμὰ δ' ἐρατὸν κατὰ χῶρον κίδναται
ἄει θύα μειγνόντων πυρὶ τηλεφανεῖ
(παντοῖα θεῶν ἐπὶ βωμοῖς) ².

2) Conf.: Plutarchus, Consol. ad Apoll. XXXV, p. 120;
deinde id. a. De latent. viv. VII, p. 1130 et: quomodo adulesc.
II, p. 17.

Versus Pindari ex carmine secundo Epiniciorum (vv. 62–75) concordant in natura sua cum illis in fragmento 107, sed tamen evocatio in carmine plus spiritualis est ac connexionem cum versibus fragmento threni 110 habet :

*σῶμα μὲν πάντων ἔπεται θανάτῳ περισθενεῖ,
ζῶν δ' ἔτι λείπεται αἰῶνος εἶδω-
λον· τὸ γὰρ ἔστι μόνον
ἐκ θεῶν · εἶδει δὲ πρᾶσσόντων μελέων, ἀτὰρ
εὐδόντεσσιν ἐν πολλοῖς ὀνείροις
δείκνυσι τερπνῶν ἐφέροισαν χαλεπῶν τε κρίσιν.*

Pindarus in epinicio olympiaco (vv. 55 et seq. u.) imaginem poëticam de stella fulgente in anima hominis evocat, quae sola luce sua veram visionem vitae futurae potest excitare ; idem desiderat evocare visione v. 62 et seq. u. deinde etiam cum imagine illa poëtica in threni fragmento 107.

Imitationem aut resonantiam lectionis versuum, quos supra memoravimus, praecipue illorum in carmine olympiaco ex Epiniciis secundo (vv. 61 et seq. u.) inveni in epigrammate scripto ab ignoto poëta Romae in saeculo tertio post Ch. n. dedicato puero Protæ³ ubi ignotus poeta cecinit :

*Ὀὐκ ἔθανες, Πρώτη, μετέβης δ' ἐς ἀμείνονα χῶρον
καὶ ναίεις μακάρων νήσους θαλίη ἐνὶ πολλῇ,
ἔνθα κατ' Ἑλυσίων πεδίων σκιρτῶσα γέγηθας
ἄνθεσιν ἐν μαλακοῖσιν κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων
οὐ χεიმὼν λυπεῖ σ', οὐ δίψος ἔχει σ', ἀλλ' οὐδὲ ποθεινὸς
ἀνθρώπων ἔτι σοι βίωτος· ζῶεις γὰρ ἀμέμπτως
αὐγαῖς ἐν καθαραῖσιν Ὀλύμπου πλησίον ὄντως.*

Auctor epigrammatis, ut possumus ex comparatione versuum eius cum illis Pindari conspiciere, tantum aliquas imagines ex eo sumpsit, sed permixtas, ut visionem quasi lyricam vitae beatorum secundum opinionem Orphicorum exprimeret quadam apta coniunctione cum cogitationibus religionis christianae, quod ex verbis : ἐς ἀμείνονα χῶρον | καὶ ναίεις μακάρων νήσους θαλίη ἐνὶ πολλῇ . . . κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων . . . et illis sequentibus praecipue patet : ζῶεις γὰρ ἀμέμπτως | αὐγαῖς ἐν καθαραῖσιν Ὀλύμπου πλησίον ὄντως. Imaginibus poëticis : ναίεις μακάρων νήσους θαλίη ἐνὶ πολλῇ . . . κατ' Ἑλυσίων πεδίων . . . γέγηθας | ἄνθεσιν ἐν μαλακοῖσι . . . opinionem eandem ignotus poëta ut Pindarus miro modo in epigrammate suo exprimit.

Collatio versuum Pindari cum illis ignoti poëtae forsitan possit non solum fortuitam lectionem carminum Pindari, sed etiam demonstrare, quantum assectatores Orphicorum locos electos poëtarum in vita eorum privata ac cultu aestimaverint.

Zagreb — Jugoslavia

3) Conf. Keibel, Epigrammata Graeca ex lapidibus collecta, Berlin 1878, 649 et Griechische Inschriften als Zeugnisse des privaten u. oeffentlichen Lebens, griechdeutsch. ed. Gerhard Pfohl (1965—Heimeran Verlag—Muenchen), p. 41.